



Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde

KULTŪRAS PRIEKŠMETU NELIKUMĪGĀS APRITES NOVĒRŠANA PADOMI MĀKSLAS UN ANTIKVĀRO PRIEKŠMETU TIRGUS DALĪBNIEMIEM

Tūrisms, starptautiskā tirdzniecība, kā arī mūsdienu informācijas tehnoloģijas rada pieaugošu aktivitāti kultūras priekšmetu aprītē. Globalizācijas ietekmē kultūras priekšmetu tirdzniecība kļuvusi brīvāka un izvērstāka, līdz ar to šādi priekšmeti arvien biežāk tiek izvesti no izcelsmes valstīm. Lielākajā daļā valstu ir izstrādātas tiesību normas kultūras vērtību aizsardzībai, kā arī kultūras priekšmetu ievēšana un izvešana ir pakļauta ierobežojumiem.

Latvijā kultūras vērtības aizsargā Likums par kultūras pieminekļu aizsardzību. Līdztekus aizliegumam iznīcināt, pārvietot un pārveidot kultūras pieminekļus pastāv stingri ierobežojumi darījumos ar kustamiem kultūras pieminekļiem un mākslas un antikvāriem priekšmetiem. Latvija ir Eiropas Savienības (ES) dalībvalsts, un ES ir izstrādāti noteikumi, kas attiecas uz kultūras priekšmetu izvešanu ārpus ES robežām un ievēšanu ES.

NORMATĪVIE AKTI, KAS REGULĒ KULTŪRAS PRIEKŠMETU APRITI LATVIJAS REPUBLIKĀ

Latvijas kultūras vērtības aizsargā ne tikai likums par kultūras pieminekļu aizsardzību, bet arī ES spēkā esošie tiesiskie regulējumi par mākslas priekšmetu ievēšanu, izvešanu un par nelikumīgi izvesto mākslas antikvāro priekšmetu atgriešanu. Latvija ir pievienojusies 1954. gada UNESCO (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*, Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija) Konvencijai par kultūras vērtību aizsardzību bruņota konflikta gadījumā un 1970. gada UNESCO Konvencijai par kultūras priekšmetu nelikumīgas ievēšanas, izvešanas un īpašumtiesību maiņas aizliegumu un novēršanu (turpmāk 1970. gada UNESCO Konvencija), stājās spēkā 2019. gada 21. aprīlī. 2019. gada 1. augustā Latvijā stājās spēkā 1995. gada UNIDROIT (*International Institute for the Unification of Private Law*, Starptautiskais privāttiesību unifikācijas institūts) Konvencija par zagtajiem vai nelikumīgi izvestajiem kultūras priekšmetiem (turpmāk 1995. gada UNIDROIT Konvencija).



IZVEŠANAS ATĻAUJAS

KULTŪRAS PRIEKŠMETU IZVEŠANAS NOSACĪJUMI

Kultūras priekšmeta pilnīga vai pagaidu izvešanas atļauja tiek izsniegta noteiktu kategoriju mākslas un antikvārajiem priekšmetiem, bet kultūras priekšmetiem, kas ir valsts aizsargājami kultūras pieminekļi vai valstij piederošas senlietas,¹ var saņemt tikai pagaidu izvešanas atļauju.

Atļauja izvešanai no Latvijas nepieciešama:

- priekšmetiem, kas senāki par 50 gadiem un ir saistīti ar Latvijas kultūras vēsturi, – tos radījušas Latvijas mākslas un kultūras rādītājos fiksētas personas un ražotnes un tie nepieder to autoriem un izgatavotājiem;
- priekšmetiem, kas senāki par 100 gadiem neatkarīgi no to izcelsmes vietas;
- transporta līdzekļiem, kas senāki par 75 gadiem.

Atļauja izvešanai no Latvijas nav nepieciešama:

- priekšmetiem, kas radīti/izgatavoti pēdējo 50 gadu laikā;
- priekšmetiem, kas radīti/izgatavoti pēdējo 100 gadu laikā, bet to autori vai izgatavotāji nav saistīti ar Latvijas kultūras vēsturi;
- priekšmetiem, kas ievesti no Eiropas Savienības dalībvalstīm ar īpašumpiederības vai iegādi apliecinātiem dokumentiem vai arī ar atļauju kultūras priekšmeta izvešanai no citas Eiropas Savienības dalībvalsts.

Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes (NKMP) Kustamā mantojuma un restaurācijas metodikas daļas eksperti labprāt informēs par noteikumiem un oficiālo procedūru, lai saņemtu atļauju kultūras priekšmeta izvešanai. Kultūras priekšmetu izvešanas atļaujai tiek piemērota valsts nodeva.²

IZVEŠANAI NO ES

Saskaņā ar Eiropas Savienības Padomes regulu par kultūras priekšmetu izvešanu³, izvedot noteiktus kultūras priekšmetus⁴ no Eiropas Savienības, ir nepieciešama izvešanas atļauja, kuru Latvijā izsniedz NKMP, un tā ir derīga visās Eiropas Savienības dalībvalstīs.

IMPORTA ATĻAUJA UN IMPORTĒTĀJA APLIECINĀJUMS

KULTŪRAS PRIEKŠMETU IEVEŠANAS NOSACĪJUMI

Lai novērstu no trešajām valstīm nelikumīgi izvestu kultūras priekšmetu ievēšanu un uzglabāšanu Latvijā un citviet Eiropas Savienībā, ir pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes regula par kultūras priekšmetu ievēšanu un importu.⁵ Tā tiks piemērota pakāpeniski, bet ne vēlāk par 2025. gada 28. jūniju.

Šī regula attiecas uz kultūras priekšmetiem, kuri ir:

- radīti vai atklāti ārpus ES;
- senāki par 250 gadiem – nepieciešama **importa atļauja**;
- senāki par 200 gadiem un kuru vērtība ir vismaz 18 000 Euro – nepieciešams **importētāja apliecinājums**;
- jālaiž brīvā apgrozībā vai kuriem ir jāpiemēro muitas procedūra, kas nav tranzīta procedūra.

Ievedot kultūras priekšmetu, kam paredzēta pagaidu ievēšana Latvijā, no valstīm, kas nav ES dalībvalstis, tā īpašniekam (valdītājam) ir nepieciešams to deklarēt Latvijas muitas iestādē. Ja kultūras priekšmets, kuram paredzēta pagaidu ievēšana Latvijā, nav uzrādīts muitas iestādē, uzskatāms, ka persona šo kultūras priekšmetu ir iegādājusies Latvijā un uz tā izvešanu attiecas Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumi Nr. 846.⁶

1 Precīzāku informāciju sniedz Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumi Nr. 846 "Noteikumi par kultūras pieminekļu, tajā skaitā valstij piederošu senlietu, mākslas un antikvāro priekšmetu, izvešanu no Latvijas un ievēšanu Latvijā". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/287626-noteikumi-par-kulturas-piemineklu-taja-skaita-valstij-piederose-senlietu-makslas-un-antikvaro-prieksmetu-izvesanu-no-latvijas-u>.

2 Ministru kabineta noteikumi Nr. 708 "Noteikumi par valsts nodevu par kultūras pieminekļu, tajā skaitā valstij piederošu senlietu, pagaidu izvešanu un mākslas un antikvāro priekšmetu pilnīgu izvešanu un pagaidu izvešanu no Latvijas". Pieejams: https://likumi.lv/doc.php?id=286340&version_date=11.11.2016.

3 Padomes Regula (EK) Nr. 116/2009 (2008. gada 18. decembris) par kultūras priekšmetu izvešanu. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX:32009R0116>.

4 Kultūras priekšmetu kategorijas, uz kurām attiecināma izvešanas atļauja, ir norādītas Eiropas Savienības Padomes regulā par kultūras priekšmetu izvešanu. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX:32009R0116>.

5 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/880 (2019. gada 17. aprīlis) par kultūras priekšmetu ievēšanu un importu. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32019R0880>.

6 Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumi Nr. 846 "Noteikumi par kultūras pieminekļu, tajā skaitā valstij piederošu senlietu, mākslas un antikvāro priekšmetu izvešanu no Latvijas un ievēšanu Latvijā".

IEVEŠANAS UN IZVEŠANAS AIZLIEGUMA PĀRKĀPUMI

Ievešanas un izvešanas aizlieguma pārkāpuma gadījumā var tikt piemēroti administratīvie soda mēri.⁷ Iegūstot kultūras priekšmetu kādā no ES dalībvalstīm, būtu nepieciešams pārliecināties, vai konkrētajam priekšmetam nav izvešanas aizlieguma un vai ir izvešanas atļauja, ja tāda ir nepieciešama. Pretējā gadījumā izcelsmes valsts likumīgi var pieprasīt kultūras priekšmetu atgriešanu.

KULTŪRAS PRIEKŠMETU ATGRIEŠANA UN RESTITŪCIJA TO NELIKUMĪGAS PIESAVINĀŠANĀS GADĪJUMĀ

1970. gada UNESCO Konvencija starptautiskā līmenī nosaka principus un noteikumus par kultūras priekšmetu nelikumīgas tirdzniecības novēršanu un apkarošanu, kā arī par kultūras priekšmetu atgriešanu izcelsmes valstī. Latvija ir ratificējusi šo konvenciju un ir piekritusi atgriezt nelikumīgi izvestās un nozagtās kultūras vērtības, kas sākotnēji piederējušas kādai no konvencijas dalībvalstīm.

Saskaņā ar 1995. gada UNIDROIT Konvenciju kultūras priekšmeta īpašnieks (valdītājs), pierādot savu godaprātu (ar pienācīgu rūpību ir noskaidrojis kultūras priekšmeta izcelsmi, pārbaudījis to pieejamās zudušo kultūras priekšmetu datubāzes, izvērtējis pārdevēja uzticamību u. c.), ir tiesīgs saņemt taisnīgu un samērīgu kompensāciju gadījumā, ja viņa īpašumā esošais kultūras priekšmets tomēr izrādījies citai valstij piederošs un tas jāatgriež izcelsmes valstij.

PIENĀCĪGAS RŪPĪBAS PRINCIPI

Pirms kultūras priekšmetu iegādes Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde aicina noskaidrot:

- darījumā iesaistīto statusu. Kultūras priekšmeta tirgotāja un pircēja identitāti;
- kultūras priekšmeta cenu. Ja tā ir būtiski zemāka par kultūras priekšmeta tirgus cenu, tas var norādīt uz priekšmeta iespējamu nelikumīgu izcelsmi un uz to, ka pienācīgas rūpības princips nav ievērots;
- kādi ir pieejamie dokumenti, kas apliecina priekšmeta īpašumtiesības, vai ir oficiāla izvešanas atļauja, autentiskuma apliecinājums u. tml.;
- kultūras priekšmetu statusu kādā publiski pieejamā zagto kultūras priekšmetu reģistrā, piemēram, "Kultūras objekta statusa noteikšana"⁸, INTERPOL (*International Criminal Police Organization*, Starptautiskā Kriminālpolicijas organizācija) "Zagto mākslas priekšmetu datubāze"⁹.

7 Precīzāku informāciju sniedz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 89.⁶ pants "Mākslas un antikvāro priekšmetu izvešanas noteikumu pārkāpšana". Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=89648>.

8 Kultūras objekta statusa noteikšana. Pieejams: http://ic.iem.gov.lv/ko_status/index.php.

9 Sk.: <https://secure.interpol.int/>.



MĀKSLAS UN ANTIKVĀRO PRIEKŠMETU APRITĒ IESAISTĪTAS PERSONAS – NILL/TPFNL¹⁰ LIKUMA SUBJEKTI

Starptautiski ir pierādīts, ka vairākas kriminālās un teroristu organizācijas izmanto mākslas un antikvāros priekšmetus kā finansējuma iegūšanas avotu, vienlaikus arī izpostot kultūras mantojuma objektus un veicinot to nelikumīgu apriti. ES valstis, tostarp arī Latvija, ir īpašā situācijā šajā kontekstā, jo var būt gan priekšmetu ieguves, gan tranzīta reģions, gan pircēja atrašanās vieta – tātad priekšmetu transportēšanas galamērķis.

Turklāt Eiropas mākslas un antikvitāšu tirgus ir otrs lielākais tirgus pasaulē, kas to padara par pārdošanas galamērķi, kur iegūt līdzekļus terorisma finansēšanai.

Lai aizsargātu kultūras mantojumu no nelikumīgas aprites un novērstu tā iesaisti organizētajā noziedzībā, un samazinātu terorisma finansēšanas avotus, **Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums** (NILL/TPFNL) paredz likuma subjektu grupu – personas, kas darbojas mākslas un antikvāro priekšmetu apritē, tos ievēdot Latvijas Republikā vai izvedot no tās, glabājot vai tirgojot, tostarp tādas personas, kuras šīs darbības veic antikvariātos, izsoļu namos vai ostās, ja darījuma vai vairāku šķietami saistītu darījumu kopējā summa ir 10 000 EUR vai lielāka. Šādām personām kā likuma subjektiem ir pienākums:

- ievērot NILL/TPFNL likuma un no tā izrietošo Ministru kabineta noteikumu prasības (ziņošana par aizdomīgiem darījumiem, sliekšņa deklarācijas iesniegšana);
- veikt savu klientu un sadarbības partneru izpēti un novērtēšanu;
- veikt darījumu pastāvīgu uzraudzību (piemēram, iekārtojot un aizpildot darījumu žurnālu);
- izveidot iekšējās kontroles sistēmu.

Šādas personas ir arī aicinātas informēt kultūras priekšmeta pircēju par izvešanas aizliegumu, ja tāds attiecas uz konkrēto priekšmetu.

Par minēto darbību neizpildi kultūras priekšmetu tirgotājiem var tikt piemērots sods vai administratīvās sankcijas.¹¹

PASĀKUMI TIRGUS DALĪBNIEKIEM NELIKUMĪGAS KULTŪRAS PRIEKŠMETU APRITES NOVĒRŠANAI

KULTŪRAS PRIEKŠMETU REĢISTRS

Kultūras priekšmetu reģistra veidošanai ir nozīmīga loma kultūras mantojuma aizsardzībā. Jau 1970. gada UNESCO Konvencijā tiek norādīts, ka mākslas un antikvāro priekšmetu tirgus dalībniekiem ir nepieciešams kultūras priekšmetu reģistrs.

Reģistrā iekļaujamā informācija:

- **kultūras priekšmeta provenanse.** Pārlicinieties par kultūras priekšmeta izcelsmi – vai tas nenāk no nelikumīgi veiktiem arheoloģiskiem izrakumiem, neatrodas kādā publiski pieejamā zagto kultūras priekšmetu reģistrā u. tml.;¹²
- **detalizēts apraksts.** Papildus tam būtu būtiski norādīt priekšmeta īpašās pazīmes, piemēram, autora paraksts, zīmogs u. tml. Šāda informācija zādzības gadījumā atvieglotu kultūras priekšmeta atgūšanu, pierādot īpašumtiesības;
- **kultūras priekšmeta fotofiksācija.** Zādzības gadījumā kultūras priekšmeta fotofiksācijas palīdzētu izmeklēšanas procesā. Tajās būtu nepieciešams attēlot gan priekšmeta priekšpusi, gan aizmuguri;
- **kultūras priekšmeta cena.** Reģistrā jānorāda gan kultūras priekšmeta iepirkšanas, gan pārdošanas cena.

¹⁰ Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=178987>.

¹¹ Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 78. pants. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=178987>.

¹² Kultūras objekta statusa noteikšana. Pieejams: http://ic.iem.gov.lv/ko_status/index.php.



IETEIKUMI KULTŪRAS PRIEKŠMETU IEGĀDEI

Noskaidrojiet visu nepieciešamo informāciju par kultūras priekšmeta izcelsmi. Īpašu piesardzību vēlams ievērot darījumos, kas saistīti ar arheoloģiskām senlietām, jo daudzās valstīs, arī Latvijā, ir to iegādes ierobežojumi, kā arī būtiski pievērst uzmanību kultūras priekšmetiem, kas nākuši no karadarbības skartām konfliktu zonām. Latvijā senlietas, kas ir ar datējumu līdz 17. gadsimtam ieskaitot, pieder valstij, un tās ir aizliegts atsavināt, iegūt, glabāt, pārvietot, pirkt, pārdot, izvest un pārsūtīt, izņemot gadījumus, kad persona var pierādīt to likumīgo izcelsmi. Kultūras priekšmetu kolekcionāriem un pircējiem ieteicams ievērot pienācīgas rūpības principus, noskaidrojot, vai priekšmets nav ticis nelikumīgi izraksts vai nelikumīgi izvests no citas valsts. Starptautiskā muzeju padome (ICOM – *International Council of Museums*) ir izveidojusi vairākas sarkanās grāmatas (*Red Lists*)¹³ ar senlietām, kas visbiežāk var tikt pakļautas nelikumīgai tirdzniecībai. Savukārt “**Apdraudēto Latvijas arheoloģisko senlietu katalogā**”¹⁴ ir norādīti Latvijas teritorijai raksturīgi senlietu veidi, kas lielākoties pakļauti nelikumīgai tirdzniecībai.

Īpaši piesardzīgiem vēlams būt, iegādājoties kultūras priekšmetus interneta tiešsaistes izsolēs, kur nereti tiek piedāvātas zagtas, nelikumīgi izvestas vai izraktas kultūras vērtības.

Noskaidrojiet, vai piegādātājs ir uzticams un netiek turēts aizdomās par iesaistīšanos teroristiskās darbībās. Šādu informāciju var iegūt Finanšu izlūkošanas dienesta uzturētajos **sankciju sarakstos**¹⁵.

Piedāvājam darījuma pārbaudes sarakstu kā paraugu, tas kultūras priekšmetu tirgus dalībniekiem sniedz iespēju precīzāk reģistrēt darījumus, kas saistīti ar kultūras priekšmetiem. Darījumu pārbaudes sarakstā ir iekļauti jautājumi par kultūras priekšmeta, tā piegādātāja, kā arī pircēja informāciju.¹⁶

ĒTIKAS KODEKSS

Apzinoties bažas par zagtu, nelikumīgi atsavinātu, nelikumīgos izrakumos iegūtu un nelikumīgi izvestu kultūras priekšmetu apriņķī, kultūras priekšmetu tirgus dalībnieki tiek aicināti pieņemt profesionālās ētikas principus, kuru mērķis ir nošķirt nelikumīgi tirgotus kultūras priekšmetus no likumīgi tirgotiem un veicināt tirgotājus savā profesionālajā darbībā neiesaistīties darījumos, kas saistīti ar nelikumīgiem kultūras priekšmetiem. UNESCO piedāvā starptautisku **ētikas kodeksa** modeli kultūras priekšmetu tirgotājiem.¹⁷ Mākslas un antikvāro priekšmetu tirgotājiem, ņemot vērā pasaulē izplatīto praksi, ir iespēja apvienoties profesionālās asociācijās, piemēram, CINOA (*Confédération Internationale des Négociants en Œuvres d'Art, The International Federation of Art & Antique Dealer Associations*, Starptautiska mākslas un antikvāro priekšmetu tirgotāju asociācija)¹⁸.

13 *Red Lists Database*. Available: <https://icom.museum/en/resources/red-lists/>.

14 Apdraudēto Latvijas arheoloģisko senlietu katalogs. Pieejams: <https://mantojums.lv/lv/aktualitates/izdots-apdraudeto-latvijas-arheologisko-senlietu-e/>.

15 Sankciju saraksti. Pieejams: <http://sankcijas.kd.gov.lv/>.

16 Pielikumā “Darījumu pārbaūžu saraksts”.

17 *International Code of Ethics for Dealers in Cultural Property*. Available: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000121320>.

18 Pieejams: <https://www.cinoa.org/>.



KUR VĒRSTIES?

NACIONĀLĀ KULTŪRAS MANTOJUMA PĀRVALDE

NKMP īsteno valsts politiku un kontroli kultūras pieminekļu aizsardzībā, veic kultūras mantojuma apzināšanu, izpēti un pieminekļu uzskaiti. NKMP var vērsties, ja:

- ir aizdomas par Latvijas arheoloģisko senlietu nelikumīgu apriti (piedāvājumu, pārdošanu, pirkšanu, maiņu u. c.);
- nepieciešama konsultācija par atrastā priekšmeta atbilstību arheoloģisko senlietu kategorijai;
- jāpaziņo par atrasto arheoloģisko senlietu vai tai līdzīgu priekšmetu;
- jāpaziņo par jaunas arheoloģiskas senvietas (iespējamo) atklāšanu;
- jāziņo par nelikumīgiem rakumiem arheoloģiskajās senvietās;
- nepieciešams noformēt kultūras priekšmeta izvešanas atļauju.

NACIONĀLĀ KULTŪRAS MANTOJUMA PĀRVALDE

Adrese: Mazā Pils iela 19, Rīga, LV-1050, Latvija

Tālr.: +371 67229272

E-pasts: pasts@mantojums.lv; arheologija@mantojums.lv

Vietne: www.mantojums.lv

NACIONĀLĀ KULTŪRAS MANTOJUMA PĀRVALDES EKSPERTU DARBA LAIKS:

pirmdien 10.00–17.00; otrdien, ceturtdien 10.00–14.00

Tālr.: +371 67224519

VALSTS POLICIJA

Valsts policijā var vērsties gadījumos, ja:

- ir aizdomas par Latvijas arheoloģisko senlietu nelikumīgu apriti (piedāvājumu, pārdošanu, pirkšanu, maiņu u. c.);
- jāpaziņo par nelikumīgiem izrakumiem arheoloģiskajās senvietās un personām, kuras tos ir veikušas;
- atklāta arheoloģisko senlietu pretlikumīga atsavināšana, piemēram, zādzība.

Adrese: Čiekurkalna 1. līnija 1, k-4, Rīga, LV-1026, Latvija

Tālr.: +371 110

E-pasts: kanc@vp.gov.lv

Vietne: www.vp.gov.lv

VID MUITAS PĀRVALDE

Izvedot kultūras priekšmetus no Eiropas Savienības teritorijas, tiem jāpiemēro izvešanas muitas procedūra un jānoformē muitas deklarācija. VID Muitas pārvalde informē, ka piemērotākais muitas formalitāšu nokārtošanas termiņš ir priekšpēdējā darba diena pirms paredzētās kultūras priekšmeta izvešanas, piemēram, ja izvešana paredzēta svētdien, muitas formalitātes vēlams nokārtot tās pašas nedēļas ceturtdienā.

Tālr.: +371 67120823

E-pasts: MP.konsultacija@vid.gov.lv

Vietne: www.vid.gov.lv/lv/ierobezojumi-un-aizliegumi-precu-parvietosana



DARBĪBU KĀRTĪBA, IEPĒRKOT KULTŪRAS PRIEKŠMETU

1. PIRMĀ PĀRBAUDE

- 1.1. Noskaidrot pārdevēja identitāti
- 1.2. Pārliecināties, ka priekšmetam ir atbilstoša tirgus cena

2. PRIEKŠMETA PĀRBAUŽU KĀRTĪBA

- 2.1. Priekšmeta tagadējā atrašanās vieta un izcelsmes valsts
- 2.2. Pārliecināties, ka priekšmets nenāk no nelikumīgiem izrakumiem
- 2.3. Uzmanīgi apskatīt etiķetes, zīmes, anotācijas, kas norāda izcelsmi.
Pārliecināties, ka tās nav pievienotas vēlāk
- 2.4. Pārbaudīt INTERPOL zagto un zudušo priekšmetu datu bāzi
- 2.5. Pārbaudīt ICOM *Red Lists* – sarkanās grāmatas – un Apdraudēto Latvijas arheoloģisko senlietu katalogu

3. PIEPRASĀMIE DOKUMENTI

- 3.1. Izcelsmes pierādījumi
- 3.2. Autentifikācijas sertifikāts
- 3.3. Iepriekšējās izvešanas dokumenti
- 3.4. Šī brīža stāvokļa apraksts un, ja nepieciešams, restaurācijas slēdziens

4. MAKSĀJUMA PIESARDZĪBAS PASĀKUMI

- 4.1. Pārliecināties, ka pārdevējs ir sastādījis derīgu rēķinu. Saglabāt šo rēķinu
- 4.2. Pārliecināties, ka pārdošanas dokumentā ir norādīts pārdotā priekšmeta autors, materiāls, tehnika, datējums, izcelsme u. c.
- 4.3. Norēķina dokumentiem pievienot arī nopirktā priekšmeta fotoattēlu
- 4.4. Vēlams norēķināties ar pārskaitījumu



NODERĪGAS SAITES

VALSTS AIZSARGĀJAMO KULTŪRAS PIEMINEKĻU SARAKSTS

NKMP interneta vietnē ir publicēts valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksts, kurā iekļauti kultūras pieminekļi Latvijā, kas ietilpst Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma kategorijā.

Vietne: <https://is.mantojums.lv/>

NACIONĀLĀ MUZEJU KRĀJUMA KOPKATALOGS

Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogs ir visu Latvijas akreditēto muzeju krājuma priekšmetu katalogs.

Vietne: <https://www.nmkk.lv/>

E-PAKALPOJUMS “KULTŪRAS OBJEKTA APRAKSTA VEIDOŠANA”

Šis e-pakalpojums ir domāts ikvienam kultūras priekšmeta īpašniekam vai turētājam, lai pēc iespējas vienkāršāk varētu izveidot savā valdījumā esoša kultūras priekšmeta aprakstu. Šādus aprakstus un kultūras priekšmetu sarakstu ieteicams veidot par sev nozīmīgiem kultūras objektiem, lai zuduma gadījumā to varētu iesniegt tiesību aizsardzības iestādēm.

Vietne: <http://ic.iem.gov.lv/ko/>

E-PAKALPOJUMS “KULTŪRAS OBJEKTA STATUSA NOTEIKŠANA”

E-pakalpojuma galvenie mērķi ir veicināt meklējamo kultūras objektu identifikāciju, apgrūtināt to nelegālo tirdzniecību un pārvadāšanu, kā arī veicināt kultūras objektu īpašnieku un turētāju iespējas atpazīt un atgūt nozagtos/zudušos kultūras objektus.

Vietne: http://ic.iem.gov.lv/ko_status/index.php

SANKCIJU SARAKSTI

Ikviens, kurš ir iesaistīts kultūras priekšmetu aprītē, ir aicināts pārliecināties, vai darījumā iesaistītās personas nerada aizdomas un tās neatrodas kādā no sankciju sarakstiem.

Vietne: <http://sankcijas.kd.gov.lv/>

APDRAUDĒTO LATVIJAS ARHEOLOĢISKO SENLIETU KATALOGS

Katalogs ir izstrādāts, lai sniegtu palīdzību to Latvijas arheoloģisko senlietu identifikācijā, kuras biežāk tiek nelikumīgi iegūtas, nelikumīgi realizētas un izvestas ārpus Latvijas. Katalogā iekļauto arheoloģisko senlietu veidu klāsts nav visaptverošs un pilns, tajā ir vien tie Latvijā sastopamie senlietu veidi, kas biežāk pakļauti nelikumīgas iegūšanas un nelikumīgas tirdzniecības riskam. Katalogā apkopotās senlietas nav zagtas, zudušas vai nelikumīgā tirdzniecībā esošas – tās leģitīmi atrodas Latvijas Nacionālā vēstures muzeja kolekcijā un ir iekļautas katalogā tikai informatīvā nolūkā.

Vietne: <https://mantojums.lv/lv/aktualitates/izdots-apdraudeto-latvijas-arheologisko-senlietu-e/>

ICOM RED LISTS – SARKANĀS GRĀMATAS

Starptautiski saraksti ar senlietām, kas var tikt pakļautas zādzībai, nelikumīgai tirdzniecībai vai eksportam. Šie saraksti ir veidoti tā, lai palīdzētu identificēt apdraudētos objektus un novērstu to nelikumīgu tirdzniecību vai izvešanu ārpus izcelsmes valsts. Šajos sarakstos esošās senlietas nav zagti objekti, tās ir kultūras vērtības, kas atrodas dažādu valstu nacionālo muzeju kolekcijās un kalpo kā informatīvs materiāls.

Vietne: <https://icom.museum/en/resources/red-lists/>

UNESCO VIETNE PAR NELIKUMĪGAS KULTŪRAS PRIEKŠMETU APRITES NOVĒRŠANU

Kultūras priekšmetu nelikumīgai aprītei ir starptautisks raksturs, tādēļ starpvalstu sadarbība ir labākais veids, kā to novērst. UNESCO interneta vietnē ir publicēti materiāli, kas atspoguļo citu zemju pieredzi kultūras priekšmetu nelikumīgas aprites novēršanā.

Vietne: <http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/illicit-trafficking-of-cultural-property/1970-convention/>

Foto: I. Berga-Muižniece, A. Bistere

